

Котенко І.М., студентка 6 курсу
навчально-наукового інституту № 4
НАВС

Глушко А.П., старший викладач кафедри
кримінально-правових
дисциплін факультету № 2 НАВС

Актуальні проблеми початку досудового розслідування у кримінальному процесі

Позитивно сприймаючи сам факт прийняття нового Кримінального процесуального кодексу (надалі -КПК), не можна не звернути уваги на суттєві викривлення у його застосуванні. Було внесено майже 4 тис. поправок з метою запобігти в майбутньому використанню КПК в політичних або особистих цілях.

Новий кримінальний процесуальний закон був спрямований на ліквідацію зайвих бюрократичних процедур, які нажаль були притаманні Кримінально - процесуальному кодексу України, прийнятому в 1960 році, встановлення судового контролю за діяльністю слідчих органів, врахування практики Європейського суду з прав людини та вимог Конвенції про захист прав та основоположних свобод.

Однією із найпоширеніших проблем при використанні КПК є внесення заяви чи повідомлення про вчинення правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР).

Відповідно до норми статті 214 КПК йдеться про те, що слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування. Слідчий, який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування [2]. Коротко кажучи, то досудове розслідування повинно бути розпочато протягом доби, не зважаючи на те, що викладено у заяві про вчинення кримінального правопорушення, оскільки, всі громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [1]. Внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення та початок досудового розслідування - процес, який потребує лише наявності самої заяви або повідомлення. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про вчинене правопорушення не допускається.

З юридичної точки зору, така норма є «вірною», оскільки кожна потерпіла особа може звернутись до правоохоронних органів з впевненістю про те, що провадження за її заявою буде розпочато, а не відкладено «на потім». Але на практиці правоохоронні органи зіткнулися з зовсім іншою проблемою - відмова у внесенні заяв до ЄРДР та завантаженість останніх. Вони «фізично» не можуть проводити слідчі дії відносно всіх заяв та повідомлень внесених до ЄРДР, тому з величезної кількості заяв та повідомлень обирають лише ті, в яких ідеться про дії, що містять ознаки злочину. Інші ж повертають із формальними відписками або з посиланням на закон «Про звернення громадян» [3]. Під час спілкування із прокурорами та працівниками поліції часто можливо почути таку позицію, що відмову у внесенні відомостей до ЄРДР можна оскаржити до слідчого судді. Так дійсно, ст.ст. 303-308 КПК передбачають процедуру оскарження дій (бездіяльності) слідчого, прокурора щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Проте, для заявника це - втрачений час та грубе порушення його прав, передбачених Конституцією та КПК України.

Для подальшого виправлення таких проблем та розвантаженості правоохоронних органів, на мою думку, потрібно внести зміни до нового КПК, а саме:

1. Відокремити нетяжкі злочини, за якими має проводитися не слідство, а дізнання. Це дозволить розвантажити правоохоронців

2. Встановити фільтри для заяв. Тобто при поданні заяви чи повідомлення потерпіла особа повинна буде вказати за якими ознаками вчинено правопорушення, що стало причиною її звернення до правоохоронних органів.

Саме з такими «мінімальними» змінами в КПК можливо буде полегшити роботу правоохоронців і зберегти надані людині та громадянину права та свободи.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінально-процесуальний кодекс України, ст. 214 - 2013р. - 292с
3. КПК не встановлює підстав для відмови у внесенні заяв до ЄРДР: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zib.com.ua/ua/114589-kpk-ne-vstanovlyue-pidstav-dlya-vidmovi-u-vnesenni-zayav-do.html>